

Ukininkas

Prekė su prisiantimu:

Prusose 75 k.
Lietuvoje-Maskolijoje 2 r. 50 k.
Anglijoje* 3 šil. - Amerikoje* 75 c.

Tautiškas žmonių laikraštis.

Išeina kas mėnesis vieną kartą.

Adresas:

Frl. M. Saunus, Rokaiten,
per Neukirch, Ostpreussen.

Vardan tautos labo, tiesos ir laisvės!

Turiny

Naujas caro ukazas apie pirkimą žemės Lietuvoje. Apie daraktorius, lementorius ir žemskius. *Daraktorius.* Maskoliškų mokyklų veisimas. *Jonas Barzdyla.* Kalba. *K.* Kodėl mus skriaudžia. *Mužikėlis.* Kaip prancūzai už laisvę kariavo. (Tešimas.) Iš Lietuvos. Iš svetimų šalių. Prieš baltakių su kepure. Valdžios užmanymas. Pirslė. Dėlei kankitinių šelpimo. Kankitinių kasa. Atsakymai.

Naujas caro ukazas apie pirkimą žemės Lietuvoj*)

15 gruodžio m. 1900 metų ministras vidaus dalykų padavė užmanymą suvaržyti ukininkams-katalikams tiesą pirkti žemę „Vakariniame krašte“ (tai-gi ir Kauno, Vilniaus, Gardino gubern.) Užmanymą tą priėmė ministrių susirinkimas o 27 sausio 1901 m. pats caras Mikalojus II užtvirtino jį su savo „augščiausią“ valdžią.

Štai, kaip skamba tas naujas įstatymas:

„Valdžia paliepia visiems general-gubernatoriams ir gubernatoriams minėtų gubernijų, idant jie, išduodami valščionims-katalikams daleidimą žemę pirkti, pažimėtų ant tų daleidimų, kiek daugiausiai gali prašytojas pirkti žemės, ir idant kartu dabotų, kad pirkejas neturėtų daugiau 60 desetinių ant visos šeimos, priokavus čia ir tą žemę, kurią jis jau turi.“

Turiny ukazo aiškus. Pasiremdamas ant jo gubernatorius gali leisti ukininkui nusipirkti truputį žemės, arba net visai neleisti, tai prigulės nuo jo noro. *Lyg pilių 60 desetinių* ant visos šeimos gubernatorius leis pirkti tik ypatinguose atsitikimuose.

Po lenkmečio, 1865 metuose, buvo uždrausta (pagal caro ukazą) pirkti žemę bajorams už tai, kad jie prigulėjo prie maišto: uždraudimas turėjo pasilikti, iki kraštas nenurims. Bet už ką valdžia draudžia dabar pirkti žemę ukininkams? Ar už tai, kad jie lietuviai, katalikai?

Siekis naujo ukazo aiškus: Lietuva nerimsta, arba gali nerimti, nes tenai gyvena ne maskoliai; taigi reikia uždrausti lietuviams pirkti daugiau žemės, o palengvinti pirkti žemę masko-

liams, privaisinti jų Lietuvoj; nuo jų susimaskolius lietuviai, prilips prie Maskolijos ir bus labai gerai.

Nors ir tvirtina valdžia, kad Lietuva grynai maskoliškas kraštas (*iskoni ruskii kraj*), vienog, matyt nelabai tiki savo žodžiams. . .

Privedėm naują įstatymą, kaip naują darodymą, kad maskolių valdžia nemislija kitaip valdyti Lietuvą, kaip tik su pagelba lazdos ir visokių „ypatingų tiesų“

Apie daraktarius, lementorius, ir žemskius*)

Ar jus žinot, kad mūsų „maloningiausias“ ciecorius ne duoda net ant lementoriaus vaikus mokinti? Kur-gi nežinosit, kad šią žiemą (1901 m.) žemskiai visas bakužes net girių gilumose esančias išlandė bejieškodami lietuviškų „daraktorių“. Pirmą, budavo, pasamdys keli ukininkai koki senį mokantį skaityti ir męgstantį vaikus mokinti, ir tasai žmogelis panedėliui keliaudamas nuo vienų namų į kitus per žiemą išmokina vaikelius pirmiausiai ant lementorių, o paskui ir ant maldų knygų skaityti. Pas mus jau buvo teip prasiplatintęs toksai mokinimas, joguei retas vaikas arba mergiukė atsiradavo be „knygų“ bažnyčioje. Rodosi, kas blogo tame, kam gali kenkti, kad mūsų vaikai moka ant knygų melstis. Bet ir tai parupo mūsų galingamjam Rosijos ciesoriui ir nuo pereito rudens (1900 m.) parėjo aštrus uždraudimas, kad joki daraktoriai ne mokintų vaikų nė ant lementorių, nė ant knygų. Tik tėvams ir ištikimiems šeimos sąnariams da valia yra mokinti savo vaikus. Kauno, Vilniaus ir Gardino gubernijoj jau nuo

*) Šis straipsnis tapo atsiųstas iš Red „Darbininkų Balso“. Red.

*) Raštas iš Suvalkų gub., atsiųstas iš Red. „Darb. Balso“.

seniaus yra toksai uždraudimas. Nežinau, kaip ten žmonelės elgiasi, bet pas mus Suvalkų gubernijoje tai gyva bėda yra su tuo mokiniu. Štai nekuriose vietose žemskiai, girdėt, net priepuolą įvarė žmonėms besiknisdami po grinčaites, ar nerai mokinio prietaisų, t. y. lementorių, marmolinių lentelių, popieros, atramento. Jei randa, tai suima surašo protokolą ir sako, kad tam žmogui, kur rasta, bėda busianti. O kad juos nežinės! Turbut prieš galą taip siunta!

Ugi kur gali mokint savo vaikus? Gal pasmirdusiose maskolišku kvapu iškalose? O kad ir tų rundas labai mažai duoda — vos ne vos per dvi myles atrasi iškalą nuo iškalos. Kaip vaikai gali jas pasiekti?

Išgirdau, kad yra užrubežyje lietuviški laikraščiai, kuriuose gali teisybę pasakyti ir pasiskusti ant savo prispaudėjų. Siunčiu per vieną gerą žmogų šitą laiškėlį, gal atspaudisite.

Daraktorius.

Jeigu „tėvams ir ištikimiems šeimos sąnariams“ valia yra mokyti savo vaikus, tai kodėl-gi negali but valia mokinti vaikus tėvų parinktam „daraktoriui“.

Tėvai neprivalo žiūrėti ant beprotiško valdžios užsimanymo: vaikai priguli tėvams ir tik nuo tėvų valios priguli, kaip ir ko reikia vaikams mokytis.

Tik reiktų, kad tėvai brangiaus mokėtų daraktoriui — tuomet jie ir vaikus „išmokys laikyti liežuvį už dantų“.

Red.

Maskoliškų mokyklų veisimas.

Visam Vakariniame krašte*) yra daleista turėti mokyklas vokiečiams, žydams, karaimams ir kitiems (iš viso apie 2000 mokyklų), kuriose jie mokinasi savo prigimtės kalbos ir tikėjimo; lietuviai-gi, kurie skaitlingesni už anuos, tokių tiesų neturi.

Mūsų-gi nekurie sodiečiai dar tiki, kad valdžia buk tai trokštanti ir daranti mums gerą; o ir pati valdžia liub tuo pasigirti. Gerai! Jeigu jau valdžia taip trokšta mums gero, — lai ji sugrąžina mums spaudą, lai leidžia mokyklose mokintis lietuviškos kalbos, kas yra taip mums reikalinga ir ko mes seniai jau reikalaujame. Bet ji to nedaro. Ji, matykit, velija versti mus į gudus ir kišti mums niekam nereikalingas, nenaudingas ir nepagėdaujamas gudiškai-lietuviškas knygas. Maža geradėjystė! Aš nežinau, kaip dar į ją nekurie gal tikėti. O tikinčių-gi į gudų geradėjystę, ant nelaimės, yra nemažai, labiausiai tarp senesniųjų ukininkų, iš kurių kitas atsispirdamas keikia lietuviškus laikraščius, užpuldinėjančius ant valdžios, nors

jis tų laikraščių netiktai nėra skaitęs, bet ir nėra matęs.

Gal kitas pasakys, kad ir gudiška kalba mums yra reikalinga. Gerai! lai sau mokina juos ir gudiškai, bet nuo valdžios reikia reikalauti, kad valščių mokyklose būtų mokinama ir lietuviškos kalbos, nes dėl mūsų ji, be abejonės, daug svarbesnė už gudišką. Be gudiškos kitą sykį galima ir apseiti, juo labiau, kad mūsų vaikinai, biski jos prasimokę, tuojaus su kiekvienu šunponiu ir bekreverzuoją gudiškai; protingam viskas gerai yra žinoti, mulkiui-gi kokiame geriaus gudiškos kalbos ir suvisai nemokėti, nes jis ir nešiosis su ja, kaip žydas su „kromu“. Dėlto mums reikia nuo valdžios reikalauti įvedimo į mūsų valščių mokyklas lietuviškos kalbos. Dabar-gi tokiam reikalavimui atsiranda gera proga. Yra noras įsteigti Kauno rėdyboje apie 100 naujų valščių mokyklų. Jeigu tas gudų noras išsipildytų, tad jie savo geradėjystėmis aprupintų visus valščius, nes 100 mokyklų ant visų Kauno rėdybos valščių užteks.

Dabar po valščių pradės važinėti (ir dabar, girdėjau, jau važinėja) tarpininkas arba posredninkas, prikalbinės ukininkus įsteigti naujas mokyklas ir statys protokolus, po kuriais reikalaus nuo ukininkų pasirašyti; žinoma, neužmirš prie to dailiai pakalbėti apie naudingumą apšvietimo ir reikalingumą naujų mokyklų. Tokieose atsitikimuose mes turime prisidėti prie įsteigimo naujų mokyklų tikrai tada, jeigu jose bus išguldoma mūsų prigimta kalba, ir reikalauti nuo tarpininko arba posredninko šitą mūsų reikalavimą neatbutinai įrašyti į protokolus, — kitių-gi po juo jokių būdu nesirašyti, nes prispirti tarpininkas tą padaryti negali, jeigu protokoluose nebus išrodytos priežastys, dėl kurių mes sutinkame arba nesutinkame naujas mokyklas statyti. Tarpininkas tuos protokolus, su įrašytais juose reikalavimais, turės pristatyti Vilniaus globėjui arba kuratoriui, — ir tenai dažinos apie mūsų tikrą susipratimą ir pamatys rimtumą mūsų reikalavimų. O tas vis-gi turėtų savo vertę, nes ligšiol ukininkai dar neišreiškė balsiai savo reikalavimų ne tikrai globėjui, bet ir pačiam tarpininkui.

Buvo, padėkime, praėjusią žiemą Anykščių valščių tarpininkas, kalbėjo valščiūnams apie reikalingumą naujos mokyklos*) — dėlko-gi Anikštėnai neišreiškė savo reikalavimo tarpininkui, o jeigu nekurie ir išreiškė, — dėlko nepareikalavo apie tai įrašyti į protokolą? jie pasirašė, kad kitos mokyklos nereikalauja, bet dėlko? — protokole tikros priežasties parodyta nėra; nuo tarpininko-gi tą įrašyti galima buvo

*) Vakariniu krašto maskoliai vadina 5 gub.: Kauno, Vilniaus, Grodno, Minsko ir Mogiliavo.

*) Apie tai buvo rašyta pabaigoje praėjusių metų „Ukininke“.

išreikalauti, atsisakyti jis neturi tiesos. — Ant ateinančio laiko mums reikia naudotis iš kiekvienos atsitakančios progos ir reikalauti to, ką mes dar galime ir turime pilnas tiesas reikalauti: bausmės bijoti nėra ko. Iš liuosos-gi valios valdžia niekad nesirupis išpildyti mūsų norus, — ir tylėdami mes niekad nesulauksime tos gadinės, kad mūsų vaikai atvirai galėtų mokintis savo prigimtos kalbos.

Jonas Barzdyla.

Reikia reikalauti nuo valdžios daugiau, ne kaip minėta augščiau. Jeigu ir būtų įvesta į valstijų mokyklas lietuviška kalba, tai mes iš to neturėsime nė kokios naudos, koliai mokslas bus išguldomas maskoliškoj kalboj ir ant maskoliškų knygų. Lietuviška kalba tebeliks kaip kalba „mužikų“, kaip viešnia, kurios mokičiai negalės išmesti, bet galės ją niekinti ir elgtis su ja taip, kaip pamotė elgiasi su savo podukra.

1. Reikia mums stačiai reikalauti *lietuviškų mokyklų* arba iškalų, kur viešpatautų ne maskoliška bet lietuviška, visiems suprantama kalba. Maskoliškos kalbos gali mokintis tie, ką pasilieka mokykloje daugiau, kaip 3 metus.

2. *Mokslas turi būti išguldomas ant lietuviškų*, o ne ant maskoliškų knygų. Ak kiekvienas žino, kad tarpe maskolių nėra katalikų, tik vieni pravoslavai, taigi ir knygos ne katalikų tik pravoslaučių parašytos, jose yra paslėptos pravoslavijos žabangos, ir kunigai tas knygas peikia.

3. *Mokintojais vaikų turi būti lietuviai-katalikai*, o ne maskoliai-pravoslavai.

3. *Prie kiekvienos mokyklos turi būti kunigas*, kuris išgulto tikėjimo dalykus ir parenka tam tikras knygas.

5. *Užsiurėtojais vaikų mokičių yra kunigas ir keli valščionys*, tam tyčia išrinkti ant valščiaus susirinkimo. Jie parenka mokičiams tam tikras knygas ir daboja, kad jis pagal tas knygas mokičių.

Jeigu valdžia neleistų įsikurti tokioms mokykloms ir norėtų palikti senąją tvarką, tai reikia atsimti savo vaikus iš mokyklų ir mokinti juos namie.

Dabartinės mokyklos tai yra pravoslavijos lizdai, tai yra „kazarmės“, tai yra „peklos vartai“, iš kuriuos traukia mūsų vaikus valdžia su savo „posrednikais“, kamisoriais, „nočalnikais“ ir kitais savo tarnais.

Red.

✂ Kalba. ✂

Juo tauta yra apšvietesnė, juo drąsiau ana savo kalbos turisi. Paveikslų čion gan greit nereikia, nės iš kasdieninio gyvenimo tai matome. Bet pajmėkime, duokim, anglus. Ar-gi jiems gal kadanors į galvą ateiti, juog jie pas save namie kitoniškai, kaip angliškai

kalbėtų. Svetimtaučiai pas juos atvažiuo tur teip-pat angliškai kalbėti. Anglas į svetur važiuodams — nei misliti ne mislija, kaip jis su svetimtaučiais susikalbės. Jis teip augštai savo kalbą guodoja, kad jam rodosi, juog visas svietas tur jį suprasti — ir jis nie-kur kitoniškai nekalba. Jo kalba — tai jo didžiausia šlovė ir brangiausias turtas.

Maž-daug ir kitos apšvietesnės tautos teip-pat pasielia: kaip va, francuzai, vokiečiai.

Ką-gi kiti žmonės, kitos tautos apie anglus, francuzus, vokiečius sako? Sako, kad tie žmonės savo pačių vertumą jaučia, save guodoja. ...

O kam-gi paguodonė negeistina? Tai-gi tu, lietuvi, atsimink ant to, juog savo kalbą pamedamas mus kaip tautą nuskriaudi, mums gėdą darai. Atsimink ant to, juog savo pavarde permainydams, netik kad neišsiauštini, bet pats save ir visą mus tautą nužemini. ... Kas lietuviu budams, už save, kaip lietuvi, už savo tautą, nestoja, — tas atskalonu ir išgamu yra. ...

O ar-gi mes neturime, kalbos nerokuojant, kuom prieš svetimtaučius pasigirti? O, yra daug, labai daug šlovės mūsų tautos veikaluose, tik tai reikia anuos pažinti ir stengtis išsigydyti nuo pikčiausios mūsų ligos — nuog paniekimo paties savęs.

Tas, kurs save niekina, tenelaukia, idant jį kiti išaukštintų. Kas su pavieniu žmogumi yra — tas yra ir su tauta. —

Tai-gi, jeigu norime į eilę kulturiškų tautų įeiti, tai turime stropiausiai savo kalbos laikytis, ją rašilavo į lavinti, ir ją prie visų mūsų gyvenimo atsitikimų pritaikinti. K.

Kodėl mus skriaudža?

Kur tik tu, mužikėli, nueisi, visur tave stumdo, visur tu buk šuns vietoj! Nueini į raštinę, nusiimi kepurę, pabučiuoji ponui raštininkui ranką, o jis nė nežiuri į tą pusę.

— Ko reikia? — paklausia piktu balsu.

— Tai jau čia, ponas, to ir to reikėtų... — sako žmogelis ir vėl bučiuoja ranką.

— Ateik kitą dieną — šėdinti nėra laiko! — pasako ponas ir visai nusigręžia.

— Mą, ponuli, toli eit... bus į porą mylių... o čia darbymetė...

— Ar tu kurčias?... Sakiau, kad nėra laiko!... Ateik kitą kartą!... Ateik kitą kartą!... — jau supykęs surinka ponas, ir nosį į popieras įsmeigia.

Žmogelis palaukia, palaukia, pastovi kampe, paskui išeina dejuodamas, kad tokį žygį be reikalo padarė...

Jei kitas išpaudžia tokiu ponui į sauja koki pusrubliuką, tai tuoj ir laiko atsiranda ir visko; o jei ne, tai ir kitą kartą turi gaišti, o kad kokios, da ir trečią...

Beveik visose mus raštinyčiose taip yra. Jei da ateina turtingesnis žmogus arba labiau apsišvietęs, tai ne ką darys, o jei koks neturtėlis, tai tankiausiai taip atsitinka.

Tas pats darosi ir pas vargonininką, jei reikia metrikus gaut; antgalo ir visur tas pats. Nueisi žmogus žygunėn, tai da gerai, kad moki maskoliškai susikalbėt, o jei ne, tai kartais ir išeisi, nieko nepešęs.

Šimet gale gegužės mėn. gavo viena sena žmonelė Armonienė Žbinytų sodžiaus, Pašvitinio valsčiaus, Kauno gub. popierą iš žygunės, t. v. „pavieską“. Pasiklausus vieno, kito, patyrė, kad reikia eiti į Jonišio žygunę laišką atsiminti... „Matyt jau koks svarbus laiškas, kad „zakazna“ siuntė — mislijo senutė.

Nueina žmonelė už 2 mylių į Joniški, nueina į žygunę, rodo popierą žygunės sargui. Sargas paėmė, pažiūrėjo, pažiūrėjo — sako, reikėsia primokėt 14 kapeikų. Žmona išsiėmė 20 kap., duoda, bet jai atgal atmeta tuos pinigus, popierą pasiima sau ir liepia Armonienei eit sau per duris. Žmona nesupranta maskoliškai, stovi ir sako:

— Prašom, ponuli, mą laišką atiduot!

— Tau jokio laiško nėra!... Eik sau namon!... — užriko ant jos „ponulis“ maskoliškai.

Kitas žmogus pasakė bobelkai, kad taip ir taip yra, ir ji sunkiai atsidusus išėjo.

— Apskusk juos tamista už tai, kad be reikalo tiek žygio padarė! — davė jai rodą vienas žmogus.

— Tai — atsakė verkšlendama žmonelė — tegul jau bus Dievui ant garbės... ką jau čia — prieš vėją nepapusi!...

O dėlko taip bjauriai apsieina su žmonėmis net toki sargai? — Dėlto, kad prieš vėją nepučia! Kad vienas, kitas, trečias ir dešimtas pradėtų pusti, nebijokit kitaip apsieitų su jais ne tik žygunių sargai, bet ir paviečio viršininkai ir visa valdžia!

Pradžioj liepos mėn. nueina vienas vaikas M. Virbalyj į žygunę. Išėina susiraukęs valdininkėlis.

— Ko reikia? — paklausė maskoliškai.

— Prašom duot markę už 4 kapeikas — paprašė vaikas lietuviškai.

— Aš lietuviškai nesuprantu — kalbėk maskoliškai! — pasakė išvertęs akis maskol-palaikis.

— Už 4 kapeikas markę! — atkartojė vaikas, nusiduodamas, kad maskoliškai nesupranta.

— Aš sakiau, kad nesuprantu tų tavo plepalų! Eik, atsivesk žmogų, kad mą maskoliškai pasakytų!... — suriko supykęs valdininkas ir nuėjo į savo kamaraite.

Vaikas stovi ir laukia; po valandėlės „ponulis“ vėl išėjo.

— Na ko riogσαι!... Eik sau!... — suriko rodydamas į duris.

Vaikas išsiėmė iš mašnos 4 kapeikas ir duoda:

Va, už tiek prašom mą markę duot...

Valdininkas, ant galo, paėmė pinigus.

— Ką, markės? — da paklausė suraukęs antakius.

— Markę, ponuli... — atsakė vaikas ir nenuleidžia nuo to savo pono akių.

— Ko dabar žiopsai, išvertęs akis? Eik sau!... — pasakė valdininkas, paduodamas markę.

— Prašom tamistą mandagiau apsieiti! — prakalbėjo, ant galo, užsidedęs vaikas maskoliškai.

— A-a, tai tu moki maskoliškai!... o dėlko nekalbi? — suriko valdininkas.

— O kas tau galvoj!... Tu gyvendamas Lietuvoj turi mokėt lietuviškai! — pasakė drąsiai vaikas.

— Policiją pašauksiu! — suriko nežinodamas, ką daryti, valdininkas, išbėgo už durų, bet tuoj atgal susimetė.

— O ką, jau pašaukei? — paklausė juokdamasi vaikas.

— Tuoj ateis — vos išstendėjo ir išsitraukė durų raktą.

— Na neleisk manęs!... Aš einu!...

Ir išėjo vaikas iš žygunės. Valdininkas bumbėdamas paskui sekė ir nulydėjo jį iki prieangiu.

— Kad sužinojus jo pavardę!... Prakeiktas litvomanas!... grieždamas dantimis, numetė da porą žodžių, kaip vaikas jau keliuėjo.

— Pažįsi tu litvomaną! — sugniaužęs kumščią, pagrasino atsigręžęs valdininkui ir nuėjo tolyn, galvodamas, kokiū būdu geriausiai atskratyti nuo panašių siurbėlių. *Muzikelis.*

Už minėtas ir kitas žmonių skriaudas puola sunkus atsakymas ant lietuvių ponų ir kunigų, už žmonių pinigus mokslą įgijusių: jie ne pramina erškėčiuotų takų, žmonių neužstoja, tankiausia sėbrauja su žmonių skriaudikais, pučia su jais į vieną dudą, nebrangina savo kalbos... Už tai žmonių skriaudikai ir yra taip išivyravę! *Red.*

Kaip Praneuzai už laisvę kariavo.

(Tęsimas.)

10. Liudvikas XVI ir jo ministeriai.

1774 metuose numirė Liudvikas XV o į jo vietą istojo Liudvikas XVI, kuriam medžioklė daug daugiau rūpėjo, negu gerovė jo pavaldinių. Buvo tai žmogus menkos galvos ir silpno budo, pertai visą valdžią laikė savo rankose jo pati Marija Antoinetta, moteriškė labai prisirišusi prie

senovės, nekenčianti jokių atmainų ir išaugusi neapykantėje dėl prasčiokų. Už tai ir pavaldiniai jos teipogi labai nekenė. Pačioje karaliavimo pradžioje Liudvikas XVI pagal prikalbėjimą ministerių buvo suskates padaryti tulus palengvinimus pavaldiniams, bet tapo perkalbėtas pačios ir dvariškių, ir geri norai liko neišpildyti. Daugiausia gero norėjo padaryti finansų ministeris Tiurgo, žmogus šviesus ir pilnas gerų norų. Tapęs finansų ministriu jis, kaip įmanydamas, stengėsi sumažinti karališko dvaro išlaidumą ir priešinosi užtraukimui naujų skolų ant viešpatystės. Pagal jo prikalbinimą karalius buvo išdavęs kelis įstatymus, palengvinančius padėjimą ukininkų, darbininkų ir baudžiauninkų. Tiurgo net, buvo užmanęs uždėti mokestis ant bajorijos ir kunigijos, idant visi Prancūzijos gyventojai neštų vienodas sunkenybes dēlei viešpatystės. Šitokis jo užmanymas baisiai nepatiko kunigijai ir bajorijai, Jie savo melagystėmis sukurstė ir sukėlė prasčiokus prieš Tiurgo, dėl kurių gero jisai rupinosi prikalbinti karalių išduoti anuos paliepinus. Prieš karalių-gi apskundė jį ir prikalbinėjo atstatyti toki ministerį, kuris savo pasielgimu matomai nori pragaišinti viešpatystę, pakėles anoje revoliuciją. Silpno budo karalius paklausė savo dvariškių ir į du mėnesiu po išdavimui anų paliepinų prašalino Tiurgo ir sugražino senovišką neteisybę.

Prancūzija tuomet teip buvo paskendusi skolose, juog jau sunku buvo senoviškai gerai gyventi, bet dvaras norėjo turėti netoki finansų ministerį, kaip Tiurgo, jam reikalingas buvo tokis žmogus, kuris vietoje kalbėti apie sumažinimą dvaro išlaidumo, rupintusi vien-tik apie pristatymą pinigų, idant karalius ir jo numylėtiniai galėtų linksmai ir išlaidžiai gyventi. Tam tikslui į finansų ministerius pakvietė bankierių Nekerį, kuris apsiėmė išpildyti karaliaus norus. Nekeris pirmučiausiai užtraukė naują skolą ir tokiu būdu pinigai kasoje pasirodė, bet ne ant ilgo. Po tulam laikui pinigai vėl išnyko, o užtrauktoji skolą da labjaus apsunkino padėjimą. Ant galo ir Nekeris persitikrino, juog nėra kitokio kelio išsigelbėti nuo stokos pinigų, kaip uždėti mokestis ant kunigijos ir bajorijos. Matydamas, juog noras jo negali išsipildyti dēlei aštraus pasipriešinimo bajorijos ir kunigijos Nekeris atspaudino ir apgarsino pinigiską Prancūzijos padėjimą, gavimą ir išdavimus. Šitai jau pabaigtinai sukėlė prieš Nekerį bajorus ir kunigus. Kam reikia, šaukė anie, mieščionims ir

ukininkams žinoti, kokias algas ir dovanas duoda karalius savo numylėtiniams; kam jiems žinoti, juog tik jie vieni moka mokestis, juog kunigija ir bajorija nieko nemoka. Kam ant galo duoti žinoti visam svietui, kiek skolų turi Prancūzija. Potam Nekeris tapo tuojaus nuo vietos atstatytas ir vėl prasidėjo dvaro išlaidumas, vėl pasididino slėgimas tautos, idant dvarui būtų iš ko gerai gyventi. Po 2 metų tokio gyvenimo daėjo iki to, juog skola pasidarė nišpasakytai didelė, kasa stovėjo tuščia, o mokestys buvo surinktos jau už visus metus. Nėbuvo iš kur pinigų imti. Dvaras nusiminė nežinodamas, ką daryti, iš kur gauti pinigų geram gyvenimui. Paskyrė vieną ir kitą finansų ministerį, kiekvienas bandė savo pajiegas, bet nė vienas nieko negalėjo padaryti; visi ant galo pamatė, juog nėra kitokios pagalbas, kaip uždėti mokestį ant kunigijos ir bajorijos. Bet koku būdu tai padaryti? Bajorija ir kunigija, dažinojus apie toki užmanymą, visados kėlė baisy trukšmą ir darodinęją, juog karalius neturi valios savo nusprendimu padaryti teip didelę atmainą; šitai gali nutarti tiktai susirinkimas pasiuntinių nuo visų trijų viešpatystės luomų. Mat, Prancūzijoje nuo senovės buvo įvestas paprotys, juog, svarbiems pinigiskiems klausymams viešpatystėje pakilus, karalius sušaukdavo pasiuntinius nuo visų trijų luomų; bajorijos, kunigijos ir trečiosios luomos. Šitie susirinkę pagal karaliaus paliepimą nutardavo pakeltąjį klausymą ir vėl atgal namon grįždavo, karaliai, žinoma, kaip galėdami rečiaus šaukė tuos pasiuntinius, nes matė tame paprotyje susiaurinimą karaliaus valdžios. Tokis susirinkimas nėbuvo sušaukiamas jau 200 metų, bet Liudvikas XVI, neturėdamas kitokio kelio išvengti sunkų pinigiską klausymą, turėjo sutikti ir pagal jo paliepimą paskirta buvo sušaukti luomų pasiuntinius ant 1 gegužio 1780 metų.

11. Tautos susirinkimas.

Karalius ir jo ministariai šaukė luomų pasiuntinius tiktai nutarti, iš kur imti pinigus, o ypačiai apdėti mokestimis bajoriją ir kunigus. Bet kaip šitai gali įvykti? Pagal senovės paprotį visos luomos rinko vienodą pasiuntinių skaitlių, pertai tokiu būdu apdėjimas mokestimis bajorijos ir kunigų negali įvykti, nes tu dviejų luomų pasiuntiniai be abejojimo bus priešingi apdėjimui savęs mokestimis, o kadangi jų bus dukart daugiau, negu trečiosios luomos, tai ir užmanymas taps atmestas. Paliko

tik vienas kelias, prie kurio puolėsi karaliaus ir jo ministriai, paskirti, kad trečiosios luomos pasiuntinių būtų dukart daugiau, negu kiekvienos iš pirmųjų luomų. Kada šitas nutarimas buvo apgarsintas, visa tauta nudžiugo, visi jautė, juog artinasi nauji laikai, juog netoli jau jų vargų galas. Tik karalius ir jo numylėtiniai tikėjosi, juog luomų pasiuntiniai nutarę naujas mokestis, pagal karaliaus paliepinimą vėl sugrįš namo prie senovės vargo, o jie galės gerai senoviškai gyventi.

Štai atėjo 1 gegužio 1789 metų. Į Versalių*) susirinko luomų pasiuntiniai. Kiekvienas šios luomos pasiuntinys atsi-
vežė sąsiuovą, kurioje buvo įrašyta viskas, ko jis turi reikalauti nuo vyriausybės. Visose kuomet sąsiuovose įrašyta buvo reikalauti konstitucijos t. y. aprubežiavimo karaliaus valdžios, idant anais negalėtų be tautos sutikimo nė uždėti mokestis, nė užtraukti skolą ant vieszpatystės. Apart to baudžiauninkai reikalavo atliuosavimo nuo baudžiaivos, darbininkai padidinio algų, o visi drauge didesnės asabiškos laisvės, visi ir kiekvienas tikėjosi gero dėl savęs ir visi su nekantrumu laukė 5 gegužio dienos, kurioje pasiuntiniai pirmą kartą buvo sušaukti karaliaus rumuose. Ant pirmutinio susirinkimo atėjo patsai karalius su savo pačia ir vaikais; iš jo pasielgimo visi tuo-
jaus pamatė, juog jis nemislina nė apie sulyginimą luomų, nė apie palengvinimą sunkaus gyventojų padėjimo, bet nori palikti viską senoviškai. Teip į susirinkimo salę bajorijos ir kunigijos pasiuntinius įleido per didžiasias duris, o trečiosios luomos per šonines ir pasodino kunigiją dešinėj karaliaus pusėj, bajoriją kairėj, o trečiąją luomą toli nuo karaliaus, parodydamas tuomi, juog jie yra žemesni už anuosius. Bet šios luomas pasiuntiniai nenorėjo apsisileisti. Kada karalius apgarsinęs susirinkimą patsai užsidėjo kepure, o paskui jį, kaip tai buvo priimta, užsidėjo kepures ir kunigai su bajorais, ir šios luomos pasiuntiniai, nenorėdami aniems nusileisti teipo-gi užsidėjo, norint pagal senovės paprotį jiems reikėjo buti be kepurų priešais karalių ir augštesniasias luomas.

Da aiškiaus karaliaus norai pasirodė iš kalbos kaip jo paties, teip ir jo ministerių. Iš tų kalbų pasiuntiniai patyrė, juog juos sušaukė vien-tik dėlto, kad buti paklusniais karaliaus norams, nesvajoti apie jokiais naujienas, bet, nutarus mokestis, vėl grįžti

sau namon ir gyventi senoviškame varge. Iš šito netik pasiuntiniai bet visa tauta, kuri atydziai prisiklausė viskam, kas dėjosį Versaliuje, aiškiai pamatė karaliaus norus, pamatė, juog nebus jokio palengvinimo, jeigu jie neprivers karalių išpildyti tai, ko tauta reikalauja.

Idant užlaikyti senovės luomų skirtumą, karalius paliepė, kad kitomis dienomis kiekvieną luoma rinktųsi atskyrioje salėje; bet trečiosios luomos pasiuntiniai nusprendė ant to nesutikti, o padaryti teip, kad tautos pasiuntiniai rinktųsi drauge, kaipu lygus. Tam tikslui atėjusioje dienoje jie, susirinkę paskirtoje salėje, nusiuntė pakviesti pas save kunigijos ir bajorijos pasiuntinius, idant dirbti išvieno. Bet anie su pasididžiavimu atmetė jų reikalavimą.

Tada trečioji luoma, matydama, juog su anais niekados gražumu nesutars, vieną dieną pagal rodą nekurių savo sanarių pavadino save „*tautišku susirinkimu*“, kadangi jie išrinkti visos tautos, o ne saujelės žmonių, kaip kunigija ir bajorija ir nutarė: juog „*tik tautiškas susirinkimas turi tiesą tarti apie viešpatystės mokestis*.“ Gyventojai visos viešpatystės, dasižinojė apie toki drasų savo pasiuntinių nutarimą, džiaugėsi ir pagyrė jų pasielgimą, o pasiuntiniai matydami, juog jų pusę laiko visa šalis, pasidarė da drąsesniais kovoje su priešais.

Karalius ir jo pagelbininkai, pripratę matyti tik paklusnumą, išgirdę apie toki drasų pasielgimą trečiosios luomos pasiuntinių, supyko ir paliepė uždaryti salę jų susirinkimo; bet šitie, atradę uždarytas duris, susirinko miesto zabovų salėje ir ten prisiekė neišsiskirti, pakolaik neišpildys tautos norą, t. y. pakolaik neaprubežiuos karaliaus sauvaiją. Jiems išeinant iš salės minios gyventojų sutiko juos šauksmu „*tegyvuoją tautiškas susirinkimas*.“ Kitą dieną jie susirinko bažnyčioje šv. Liudviko, kur prie jų prisidėjo 149 kunigų pasiuntiniai.

Idant priversti daryti teip, kaip jam geistina, karalius vėl paskyrė visuotiną susirinkimą, ant kurio patsai atėjo, idant savo ypata išgąsdinti trečiąją luomą ir padaryti aną paklusnia. Tam tikslui 23 d. Jaunio Liudvikas XVI su didele iškilme atėjo į salę, kur pagal jo paliepinimą buvo susirinkusios visos trys luomos. (Toliaus b.)

Iš Lietuvos.

Vaikų mokičiai. *Garliava* (Senap. pav.) Ukinikai laiko tokią gyvatę — *šnipą*, mokičią *Kuraucką* (Kuraitį), kuris kaip įmanidamas stengiasi išiepyti į mus vaikelius, pravoslaviską

*) Versal tai miestelis netoli Paryžiaus, kuriame buvo karaliaus rumai.

dvasią, guodojimą caro ir lenkimo sprando prieš visokius šunponius, kurie nešioj žvaigzdes. Tai, žinoma, iš tokių vaikų ir išeina paskui tamsūs ukininkai. 1899 m. tas mokytojas, išdalino savo mokintiniams knygas su gudiškom raidėm ir liepe vaikams atnešt po du auksinu (valdžios buvo liepta duot dykai!) Ant rytojaus du vaiku III skyriaus su gražino jam knygas sakdami, jog tėveliai liepė jiems sugražīt jas ponui mokytojui. Jis tuos vaikus išvijo iš mokyklos. Potam tėvai kitų vaikų ir užsimislino. Nepoiligam visos knygos tapo mokytoju sugražitos ir daugybė mokintinių per tai tapo išvyta iš mokyklos, o daugybė patys išstojo. Teip kad iš 80 mokintinių pasiliko tik 10.

Potam mokytojas padarė valdžiai skundą, buk čia žmonės buntavojasi. Buvo tyrinėjimai; bet nieko neišgavo. Savo keliu ukininkai jį apskundė, net buvo surinkti parašai, kad jį iš čia iškeltų. Ir išties, jis buvo iškeltas, bet vėliaus vėl jį sugražino, ir da iki šiam laikui tebebuna Garliavoj.

Gėda, Garliauskiniai, laikyt tokį *obrusitelį*. Reik duot ant jo skundus globėjui ir ant galo, jeigu nenorėtų išklaust mus direkcijs, paduot skundą pačiam apšvietos ministeriui. O jū galite turēt savo mokytoją, gerą lietuvi, kuris galėtų išguldinēt viską lietuviškoj kalboj. Bet tik nereikia snaust ir žiūrēt per pirštus ant to visko, o reikia darbuotis.

Jūs pasipriešinimas už tas knygas parodė, jog galite darbuotis neblogiau už kitus. Tik netingėkite ir stokit į darbą, broliai.

Pr. Siulelis.

— *Šakiuos.* (Naum. pav.) vaikų mokytojas (pravardė? *Red.*) yra didelis lietuvių priešas, o gudų bičiulis; lietuvių vaikams stengiasi įkvėpt gudišką dvasią, dalydams ir priversdams juos priimti gudiškom litaroms rašytas lietuviškas knygas.

Ko toks gal išmokyti!

Mokyklų padauginimas. (*Vilkaviškio pav.*)

Pas mus nori padaugint valdžia skaitlių pradinių mokyklų; kur tik yra koks mokyklos daržas (škaladaržis), visur nori mokyklas įtaisyti.

— Tai bent tada smarkiai eitų apmaskolinimas lietuvių! — galvoja valdžia, o ukininkams pasakoją, kaip jį rupinasi apie jų gerą, aiškina, kokią naudą galėsią jie iš tų mokyklų turēt...

Valdžia žada duot pastatymui kiekvienos tokios mokyklos po 15 šimtų rublių*) ir

*) Jeigu valdžia ir pati statytų mokyklas ir užlaikytų mokintojus tai kas per nauda būtų iš to, jeigu tos mokyklos išceda mus vaikus iš keltio nemokina nė skaityt ne rašyt lietuviškai, ne mokina kaip prigul tikėjimo dalykų, kunigų į mokyklas ne nor leist, ne išmokina mylēt savo tėvus, jų kalbą, gyvent su savaisiais vienybėje, bet išmokina keikt maskoliškai, niekint savuosius, savo kalbą, tikėjimą, tarnauti policijai ir t. t.

Red.

mokintojas atsiųst. Tik algą mokintojams sudėt, tašyt ir prižiūrēt mokyklą turėsią pats ukininkai.

Karklupėnų sodžius (Kaupiš. valš.) apsiėmė statyt tokią mokyklą savo sodžiu. Pažiūrėsim, ar daug žadėtų pinigų gaus nuo valdžios, ir koki mokytoją atsiųs... gal gudą... (Jei būtų gudas, neužmirškite šunim užsiundyti, su šluotom išvaryti!)

Pajevonio valščiū visi vienu balsu pasakė, kad daugiau mokyklų jiems nereikia; ir tos pačios, girdi tuščios...

Tiktai tada apsiimkit statyt naujas mokyklas, jei valdžia leis mokint jose lietuviškai ir iš tikrų lietuviškų knygų!... *p.*

Abėcėlos mokyklos. *Staigviliai.* (Panevėžio pav.) N.5 „Uk-o“ pranešė apie kratą, buvusią pas Steigvilių malunininką *Beinoravičių*. Rasta keli vaikučiai iš sodžiaus, mokami ant elementorių skaityt ir poterių.

Prieš patį Šv. Joną atėjo Beinoravičiai ir bausmė. Už tai ką jis leido savo sunui 13 metų ir dukterei 16 m. mokyti vaikučius — reikia užmokėti *bausmė 30 rub.*, o vaikučių tėvams — po 5 rub. Vaikučių tėvai yra šie: Keršauskis, Požela, Monkunas, Visockis ir Stramiela.

Buvo norėję nemokėti pinigų ir jieskoti teisybės. Todėlei keli nuvažiavo pas Žeimio raštininką rodos paklausti. Šitas pasakė jiems, kad neverta esą jieskot teisybės, nes ką nusudijo toks sudas, koks juos sudijo, tą ir reikia, girdi, užmokėti, o pasiskūsti ant jo niekur nebegalėsią.

Žmonės paklausė raštininko ir pakasė galvas užmokėjo pinigų, nes buvo tai t. v. administratyviškas sudas t. y. sudas savvalės.

-a.

Ar tik ne nuėjo tie pinigai į policijos kišenių? Ar buvo popiera nuo gubernatoriaus? Ar ją kas matė? *Red.*

Paviėtų viršininkai. *Kaupiškiai.*

(Vilkaviš. pav.) 10 liepos buvo mus valščiaus sueiga. Rinkom vaitą. Senasis Leonavyčius pasimirė. Išrinkom du: Kriaučiuną ir Balčiuną, o viršininkas užtvirtis tą, kuris geriau mokės jam pasigerint. Tik vargu teip mokės, kaip senasis Leonavyčius. Jo da ir dabar neužmiršta Linkas: per sueigą užsiwertė, kad valščionys išmokėtų Leonavyčiaus skolas.

Vieni juokai... Kas pasidarė skolų, o kas mokės!... Negana da to, kad mes maitinam, aprėdom, tukstančius sukraujam savo skriaudikam — da ir jų skolas išmokėsim... Ne, perėjo jau tie laikai!...

Viršininkas mato, kad mes nenorim klausyti jo kalbos — perpyko, ėmė rėkt, keikt... Bet prie jo keiksmų jau pripratom — tuo neįgązdijis!...

Sit puiki mintis atėjo ponui viršininkui į galvą: paduoda jis žemskiui popierą ir liepia duot žmonėms pasirašyt. „Tegul pasirašo, sako viršin., ne čia, kur pabaigtas protokolas rašyt, bet žemiau teip, kad liktu tarpas nerašytos popieros!“...

Žemskis gudrus — suprato viršininko užmanymą, bet ukininkai ir sumetė:

— Kam-gi spirti, kad butinai palikt tuščią vietą?... A-a! suprantam, neapgausi mus!... Tai ant tos tuščios vietos parašysit paskui, kad apsiimam tiek ir tiek Lecnavičiaus skolų išmokėt?! — kalbėjo ukininkai, kaip žemskis ėmė kaišiot jiems popierą pasirašyt, ir, nieks nepasirašė.

Viršininkas da labiau ėmė keikt, da daugiau velnių ir „jobikių“ nusiunte tiems „klapams“... Bet nieko nepadarė — nepasisekė apgaut „kvailių muzikų“ ir gana...

Policija per atlaidus. *Alvitas* (Suv. gub. Vilkav. pav.) Kaip kitais metais, teip ir šimet į Alvitą per š. Oną iš visų kraštų daugybė žmonių pripludo, vieni ieškodami sveikatos, kiti norėdami pasipelnyti, kiti ką nors pavogti, kiti norėdami ežerą pamatyt ir tt. Iš tos šv. Onos, daugiausiai naudojasi kunigai ir palicija: kunigai dėlto, kad daug jiems aukų sunėša, o palicija tur kitokių pelno šaltinius o tai į Alvitą, kaip ant tokio garsingo bei garbingo „atpusko“ privažiuoja daug ir visokių pardavėjų su valgymais ir gėrimais, kuriuos ten žmonės išalkę ir ištroškę gerai perka.

Daugiausiai pardavėjais yra gudresni lietuviai, kurie su pyragais ir liminadu ten prekiauja. Apie tokius tiktai palicija ir suka su visokiais išmisiais: buk tai negerai, ar ant negeros vietos atsistoję su savo prekiniu vežemėliu, buk tai be patentu „šinkuoja“ ir tt. Vis ir beveik pas kožną išranda šikias tokias priekabas, ir jeigu nieko negauna, veda į „kožą“, jeigu neturi „pašparto“, o jeigu ir turi pašpartą, visgi užgina prekiaut, jeigu patentu netur. Visi prekininkai šimet nuo žemsargių turėjo pirktis patentus ant vienos dienos. Ir ką padarys: nieko neduos, negalima prekiauti.

Paikas žmogus sako: „jeigu šun duonos neturi, tai tas kanda.“ Paikas nežino, kad šun reik lazdos, o ne duonos. *Alvituks.*

Policijos priekabės. *Kedainiai.* (Kauno pav.) 17 liepos grįžo per Kedainius namon vienas vaikas Eriogalos parap. Ten sustojo arbatinėje pasilsėti ir pasamdytų arklį palaukti. Į arbatinę atėjo žandaras, visai girtas. Pamatęs dailiai apsiređžiusį vaikną ir gražias jo dėžes, ėmė list prie jo, meiliai kalbėt, ant galo prašyt jo cigarų ir šiaip jau „česnies.“ Paskui užsivertė butinai lošti su vaikinų koki-ten loši. Vaikinas nenorėjo bičiuliuotis su girtu žandaru

ir visai su juo, nesikalbėjo. Nepatiko tas žandaru ir supykęs išėjo laukan.

Atėjo pasamdytiejie arkliai. Vaikinas sėdo į vežimą kartu su knygiu žydu Fainu, kuris vežė Eriogalos gydytojui Avižoniui ir klebonui pilną maišą aptaisytų knygų. Važiavo ir dar du žydeliu.

Išvažiuojant iš miestelio tas pats žandaras, kuris arbatinėje buvo, užstojo keliauninkams kelią. „Mą pranešė, kad jus vežate užrubežinių daiktų — turiu kratą padaryt“ — pasakė žandaras. Visi nusistebėjo bet tuojaus išpildė žandaro norą. Netoli buvo uriadniko namai. Žandaras kreipėsi prie jo pagalbos, bet tas atsisakė. Tada žandaras nugabeno pakeleivius pas pristavą. Jau buvo vienuoliktą adyna. Iškrėtė visus daiktus, išvartė visas knygas, kurias rado vežime žydo maiše. Dvi knygos labiausiai metėsi žandarui į akis; abi buvo nesuprantamoj kalboj parašytos vienos knygos antgalvis buvo raudonai parašytas.* Tų dviejų knygų nebeatidavė ir tarėsi nunešt parodyt d-rui Jautukauckui ar tikrai tos knygos daktariškos, ar nėra ten ko pikto. Vaikino išvartė visus daiktus, iš dėžių išmetė po visą vežimą; pareikalavo nuo jo pašporto. Prie pašporto buvo laišakai ir tuos tuojaus pačiupo budeliai. Laiškai buvo rašyti lenkiškoj kalboj; jų nebeatidavė; užsirašė vaikino antrašą ir prižadėjo laiškus atsiųsti. Pristavas klausinėjo vaikino iš kur jis važiuoja, kur buvo ir kur keliauja. Tas viską išpasakojo pagal dieną ir valandą. Pristavas užsirašė, kada vaikino iš Afrikos išvažiuota, kada buvo Petrapilėj, Dynaburge, Šiauliuose. Žandaras įkalbėjo pristavui padaryt kratą dėlto, kad tas vaikas buvo užsieniniais drabužiais apsiređęs ir nenorėjo su juo, ponu žandaru, kalbėtis. Kratė nuo 11 iki 1 adynos naktį. Kratė be liudytojų; jokio pratokolo neparašė; o žmones suvargino, teip įpykino, kad ir 5 mylias atkeliavę dar vis tebekeikia nedorus valdžios tarnus.

Žinantis.

— Užėjau *Šakius* (Naum. pav.) į Viešbutį ir patėmijau didelei nežmonišką apsigėimą palicijos su žmonėms. Žemsargiai palicijantai ir šmekeriai nedėlto štovi tenai, kad tvarką ir rėdą vesti, bet dėlto, kad iš tamsių žmonių naudotis; su žydais, o ypač „žulikais“ — kupčiais turi sutarimą ir to tik laukia, kad žydas su žmogum turėtų koki nors „ergelį“, tada jau žemsargis turi progą prisikabytį ir į „kožą“ nuvesti ir tada pasinaudoti. Iš to „kož“ gali išsipirkt ar už pinigų ar už degtinę.

Maskolių pačtas. *Šakių.* (Naum. pav.) pačto viršininkas *Šakunas* (gudas-perkrikštas)

*) *Brücke.* „Wie behütet man die Gesundheit und das Leben seiner Kinder“.

niekam netikęs žmogus, tikras plėšikas; baisiausius savo darbus parodo atviram plėšime pinigų nuo vargdienių žmonių, kurie leidžia iš užrubežio pinigus į tėvynę savo tėvams, broliams ir pačioms. Jeigu pareina keno nors pinigai iš užrubežio, tada ant keno vardo siūsta, tas ateina su „pašaukimto ženklų“. Ir viršininkas pačto pradeda pasakoti, kad negerai adresas užrašytas ir negalės duoti pinigų, jeigu tiek ir tiek neužmokėsias. Žinoma, reik užmokėti žmoguiui kiek reikalauja; jeigu gauna nuo pačto 100 rub. tada jau 10 rub. pačto viršininkas iškaulija. Iš tokių daugiaus iškaulija, kurie yra visai tamsūs. Daug kenkia ir blogi adresai. Lietuviai, nors ir Amerikiečiai ar Anglijiečiai tankiai mėgsta „gudiškai“ adresus rašyti, gerai nemokėdami, labai klaidingai užrašo, o paskui iš to naudojasi visoki šunes. Į Šakius tas viršininkas atėjo su nuogu pilvu o dabar tukstančius vartoja ir namus perka. Iš žmonių sukimo, iš vargdienių ašarų, didelei pralobo ir da vis lobsta.

Lietuvių šventieji. Įeinu į vieną ukininko grįčią (Suval. gub.), apsidairau — sienos šventais paveikslais papuoštos, o tarp jų . . . *tfu!* . . . koks barzdyla akis išvertęs riogso, tarytum ims ir praris tave! . . . žiuriu į kitą pusę — vėl tarp šventųjų stypso pusnuogė „panė“, ir koks tai ožiabarzdīs . . . Kas čia do per šventieji? — pamislėjau; priejau artyn, tēmiju — ugi žiuru riogso t. v. šventasis, milaširdingasis batiuška Aleksandra Trečiasis! Tai tas, kuris mus gyvus norėjo į žemę užkasti, kuris mus bažnyčias į cerkves vertė! Tai tas, kuris atėmė Kražių bažnyčią ir daugybę mus brolių nužudė! . . . Tik kaip jis čia tarp šventųjų pakliuvo? Ar tai toks budelis gali rasti dangių vietą? . . .

O kitas — tai dabartinis mus „patėvis“, ir netoli nuo savo tėvo bėgęs . . . Ar vieną prašymą mes jam davėm, kad spaudą sugrąžintų, o ar sugrąžino? . . . Per ką vėl mokesčius ir akčyžes vis didina ir didina? Per ką pilnus kalėjimus prigrudo nekaltų žmonių? . . . Ar-gi jis apie tai nežino? Ar užkimštos jo ausys? . . . O ta pusnuogė „panė“, — tai jo pati . . . Tai mat koki šventieji, pas mus atsirado.

Tuos barzdytas tankiausiai gali užeit pas turtingesnius ukininkus, kaip-kur net po kelis . . . Mat turtingesnieji, nors ir kalendorių bijosi nusipirkt, o visas knygeles ir geras ir negeras jau seniai sudegino, bet vis da geresniais nori pasirodyt, kad kartais nepakliut . . . „Nedaug, sako, dabar reikia“ . . .

Na, ar ne gėda jums, vyrai!?

Seniau kunigėliai, užėję tokius paveikslus, butinai liepdavo išmest juos iš kertės. Aš pats žinau tokį atsitikimą. Kunigas P. net į aną pusę turėjo smukti, kada pasiekė žandarų žinia,

kad jis „batiušką“ nuo sienos nulupo . . . Dabar didžiama kunigėlių jau apspirato su gudų barzda, šilta jiems po rusų valdžios sparnu ir jie bijosi ką sakyti, kad kartais ir jiems nereikėtų palikt savo riebių avelių ir jieskoti duonos kitur. Kitas, kad visai „blagonadiožnu“ pasirodyt net savo kambaryje pakabina vietoj kryžiaus tą „barzdyla“ arba „panė“ su kruva vaikų . . . Bijodamiesi — pakliut į gudų nagus, ar nepradės neužilgo mus ukininkai ir nekurie kunigėliai kabint savo grįčio gudų „Bogą“? Tada tai patiktų valdžiai!

Kapsukas.

Caro ne myli. *Vilkaviškio pav.* Už vieną daiktą reikia pagirti mus vaikus — už tai, kad už carą nesimeldžia. Teisybė, ką jis mums gero padarė, kad mes da už jį melsimės? . . . Po sumos beveik kas antra nedėlia gieda pas mus kunigėlis už carą ilgą, ilgą „litanią“. Kunigėlis gieda, paskui vargonai žaidžia — gražu . . . Bet ką ten gieda, Dievas jį žino. Sako, lenkiškai, bet kaip aš nesuprautu, tai mą vis-tiek . . . Bet va kas man į akis metėsi: kaip tik pradeda kunigas už carą ir jo šeimyną melstis. tuoj vaikinai per duris! Išėina, pastovi, pasikalba, o prasidėjus pamokslui vėl į bažnyčią sueina. Puiku butų, kad per tą caro garbinimą visai tuščia arba nors per-pus tuščia bažnyčia pasiliktų. Vyrūčiai, pasirupinkit!

Darėnus.

Tepliorius caro paveikslų. *Senapilės* kalėjime nesenei tapo patupdintas vienas piemenuks, kuris nupiešė ant kalvės koki tai šlykštų balvoną ir parašė „ruskij car“. Apicierai įdami nuo muštrų pamatė tą ir parjoję į Senapilę apskundė raudonsiuliams, o tie atvažiavę suėmė piemenuką. Ale nepoiglam paleido jį, nes matyt jiems patiems buvo gėda už tokį vaikesą ir patys nežinojo, kaip čia parašyt protokolą, kad piemenuks teip nepaguodojo caro. Visi juoksis — tarė sau — sakys jau ir piemens caro Lietuvoj ne bijo. Tai jie ir nusprendė duot jam vokišką kleksą ir išvyt iš kalėjimo. Paskui patys galvojo: „na, na, kas tai bus toliau, kad jau ir piemens caro ne guodoja; tai čia gana svarbus dalykas, reikia ant to atkreipt atyda! . . .

Pranys Siulelis.

Tamsus užkampis. *Garliava (Marijampolės pav.)* Gana gražioj vietoj yra didelis kaimas vadinamas Garliava beveik iš visų pusių apsiauptas miškais. Gyventojai to kaimo tur savo bažnytėlę, mokyklą ir vaistinyčią, ir net kas dvi sanvaitės buna jomarkai. Viskas but gerai: ir vieta puiki, netoli geležinkelis ir didelis miestas Kaunas, kur lengvai galima parduot visokius produktus. Tik nelaimė, kad žmonės čia tamsus, nedirba, nejuda, nekruta. Niekur negirdėt, kad žmonės čia skaitytų lietuviškas knygas, arba laikraščius, nekurie

net nežino, kad *lietuviška spauda uždrausta* ir mislina, kad lietuviškas knygas spaudžia Vilniuj. Niekad čia negirdėsi nė apie atsišaukimus nė apie kitas naujienas, judinančias širdį kiekvieno lietuvio.

Bernukai čia mėgsta išgert ir pasipešt, ir retai koki atlaidai apsauna čia be praliejimo kraujo, arba net užmušimo.

Bet gerai, kad čia kunigai rūpītus daugiaus apie gerą savo avelių; čia žmonės dievobaimingi ir klauso kunigų *Pr. Siulelis*.

Atsišaukimai. Pirmą dieną Sekminių pasirodi apygardose ir pačioj Senapilėj atsišaukimai „*Kas tur ausis teklauso*“. Buvo išlipdyta po visą miestą, ant visų gatvių ir net ant bažnytelės. Baisus buvo išgastis davatkų, kurios tą viską vadino šventvagyste, peržengimu Dievo ir bažnyčios prisakymų. Na, kaip jie galėjo dryst taip padaryt, kalbėjo davatkos tarp savy. Ir skubiai apsiruošusios atsinešė kelis viedrus vandens ir su peiliais draskė atsišaukimus. Ir tik tąsyk nudžiugo, kada visus nudraskė. O kitą dieną kunigelis Senkauckas (jenerolas) išbarė iš sakyklos tuos eretikus, kurie kelia ranką prieš valdžią, uždėtą paties Vieszpates. Prie lango internato buvo taip prilipdyta, jog galima buvo skaityt iš vidaus. Pons Stalcis, garsus Senapilės gimnazijos sekretorius — Šnipas prišokęs greit nulupo atsargiai ir susiglamžęs nulėkė pas direktorių. Matyt, norėjo parodyt savo gudrybę ir pasišventimą carui. Ačiu tokiems ponams Stalciams, sargui gimnazijos ir davatkoms, atsišaukimai ilgai nepastovėjo.

Nauji atsišaukimai. *Pajavony* (Vilkav. pav.) *Pajavonio* apilinkėse pasklido lapeliai: „*Tėvynė pagalbos šaukias*“! Žmonėms jie atneša didesnę naudą, negu anie lipinamieji atsišaukimai: šitie eina per rankų rankas, o anuos tankiausiai bijosi skaityt ir greitai nulupinėja. Dabar iš nežinių randa koksai dėdė arba dėdienė ar mergaitė tuos lapelius, perskaito ir kitam duoda pasiskaityt. Ant viršaus lapelių spaudytom litarom parašyta: „perskaitę duokit kitiems! Nedraskyk!“ Ir šitie keli žodžiai tankiai padaro savo — sulauko žmogų nuo draskymo. Su tokiais — jau užrašais pradeda vaikščioti pas mus po žmones ir knygutės, ypač „*Genių Dėdė*“ ir „*Smertis*“. Jaunesniems jos labai patinka. Labai stebisi, kas galėjo taip gerai „išdėt“ viską.

Da pridursių. Knygutes reikia pirma duot apdaryt, o paskui leist į svetę. Žiurėkit, neužmeskit visai ir lipinimo atsišaukimų — žinot, kaip bijosi jų policija, o juk snausti jai nereikia duot!

P.

— 8 liepos išmėtyti buvo lapeliai: „*Tėvynė pagalbos šaukias*“! Kriukuos, Šiauliu pav. ir jų

apilinkėse; 12 liepos — *Meškučiuos* (Šiaul. pav.) ir *Josvainiuos*, *Kauno pav.*

Saugokitės kareivių! Senapilė. Mus miestelyje stovi kariumenės du pulku: pėkstinikų ir raitelių. Ką jie gero čia padaro? Naktimis valkiojasi vagia, iš daržų, iš sodų ir-gi net vištas, kiaules, kas tik jiems papuola po ranka. Vagia netik naktį bet ir dieną. Beganant ant dirvos vienam piemenukui karves, atėjo trys kareiviai, užbaudė piemenuką atiduot karvę, buk tai nuo gaspadoriaus jie nupirkę. Paėmę karvę vedėsi tiesiog į kazarmę. Tik ant jų nelaimės žmonės pažinoj, keno karvę, ir sustabdė kareivius. Jie mato, kad iš jų karvę atims pametę nubėgo, tiek juos ir matė. Kareiviai netik vagia, bet jie ir paleistuvauja. Slapinėjasi pakelėmis, užpuldinėja ant einančių merginų; jeigu mergina nepasiduoda po jų valia, apdrasko drabužius, atiminėja skepetas, taip kad vienai pavojinga kur keliauti. Beeinant vieną šventą dieną apie 16 metų mergiščiai pro senasias kapines, 6 val. vakare užpuolė kareivis ant mergiščios ir pradėjo draskyt, tėt ant kapinių. Išgirdęs riksmą, ant jos laimės, keliu eidamas mėsinikas, atbėgo paduot pagelbą mergiščiai. Kareivis pamatęs atbėgant vyrą, užsislėpė krumuose, bet matydamas kad jį suras, išlindo iš krumų ir šoko prie mėsiniko; ale mesininko drąsaus buta: jis kirtu kareiviui tiesiog į galvą su lazda taip, kad tas ir parpuolė. Subėgo daugiau vyrų, apkulė kareivį kumščiomis ir nuvedė į policiją. Policija ištyrinėjus tą dalyką, kareivį uždarė po areštą, o protekulą nusiuntė kariumenės valdžiai. Pulka-vedis atvažiavęs atliuosavo kareivį nuo arešto, ir tuom viskas pasibaigė.

Matyt, kad kareivių valdžia nenorėjo nubausti už tokius pasielgimus, ba ir pats apicierai taip daro. Vyrų, darykim savo sudą kumščiomis, tąsyk gal paliaus begėdiškai elgėsi.

Pr. Kірvelis.

Lietuviškos lentos. *Naumiestis.* Kad musų tiltas da ilgiaus laikytų, uždraudė per tiltą riščia važiuoti, pastatė žemsgargį ir prikėlė prie šalių lentas ant kurių parašyta gudiškai: „*jiexda šagom*“. Bet 28 d. Liepos atsirado iš nakties lentutės žiamiaus gudišku, ant kurių parašyta lietuviškai: „*Važiuk žinginia*“. Žmonės, kaip pamatė pirmą syk, didelei nusidvyjo, o valdžia, teipgi apuostinėjo, bet nulupty nedryso. Dėlto ir šiandien tos lentutės su lietuviškais parašais tebestov prikalto ir žemsgargiui nereik stovėt ant tilto, nes ir žmonės paskaitė žino, kad nereik važiuot riščia, tai-gi ir važiuoja žinginia per tiltą. Labai smagu yra girdėti ir matyti, kad lietuviai nesnaudžia, ale darbuojasi kaip galėdami.

Ž.

Tiltų taisymas. *Naumiestis.* (Suv. gub.) Visiems žinomas yra dalykas, kad ties Naumiesčiu per Šešupę eina tiltas medinis. Iš to tilto didelią naudą turi tuli Naumiesčio ponai. Tas tiltas kasdien puva ir dyla ir dėlto veik kožną dieną tą tiltą taiso. Kur pradilusia skylią užkemša, tai jau ir užrašo, kad tiek ir tiek kaštavę ir ima iš kasos pinigų sukininkų sudėtus.

Šimet jau tiltas visai sumenkėjo ir ponija Naumiesčio abejoja, ar tik laikys per žiemą, bet jau šimet naują dirbę, bet vis da malonu pasinaudoti-daugiau dykai pinigų paimti.

Platinimas blaivybės. *Joniškis.* Ne syki jau buvo aprašinėta nedori Joniškio klebono darbai, bet su pranešamu čia jo pasielgimu negali lyginti nė vienas iš jų. Kas pirma buvo jo padaryta, tai buvo vis aiškiai dėl savo kišenės, o dabar jis pradėjo atvirai broliuotis su maskoliais, padėti jiems surusimimo dalykuose.

Šimet prieš šv. Joną valsčiaus raštininkas užsimanė padirbdinti ant valsčiaus kiemo supuokles, kilstuokles (milžinų žingsnius), palapinę (palatką) ir taip sakant perkėlė arbatnamį į valsčiaus kiemą ant vasaros. Arbatinių bufetų pastatė priekiniam kanceliarijos kambary, kur susirenka žmonės valsčiaus reikalus atliktų. Raštininkas giriasi dabar, kad jis ilgai laužęs galvą, kaip čia pagerinti arbatnamio stovį, ypač norėdamas pritraukti kuodaugiausia lankytojų; jis sakosi, dabar nusitvėręs už tikrosios gįslos. Ir kurgi čia nebesidžiaugs žmogus: gavo į pagelbininkus kleboną; ir dar koki kleboną? Numylėtini, kaip sako, vyskupo, turintį kuone didžiausią ir turtingiausią musų vyskupystėj parapiją.

Saučiūnas jau nebe pirmas kartas parsiduoda rusams. Vienoms rusų išteigtoms vakaruškom (jau seniau buvusioms) jis prižadėjo duot muziką (šarmanką), kaip žmonės sako, dar nė ne savo, o svetimą. Jis teip pat dalinėjo bilietus toms vakaruškom. Žaliumbaliui jis davė lentų ir kitų padargų aptvėrimui rinkio. Gali but, kad jis teisintų, kad tai geras tikslas, kad tai platinimas blaivybės. Bet šlykštu buvo žiūrėti, kai už keleto žingsnių pilni kulynai buvo girtų žmonių. Pagaliaus reikia atminti, kad tos rusų geradarystės, neva platinimas blaivybės — vis tai yra tik platinimas maskolystės ir stačiatikystės. Dalyvauja tame žaliumbalių daugiausia latviai. Iš tolo pažiūrėtų susirenka nemaža musų žmonių. Raštininkas ir kiti jo tarnai išjuokia juos ir gainioja, dėlto kad jie neprisideda prie jų išgalvotų biurių pasilinksminimų. Liepos mėnesį rengiamas yra teip-pat raštininko žaliumbalių pakuršėj; tur-but vėl Š. duos lentų ir kitus prietaisus. Gerai butų, kad tai jis davinėtų savo mantą, bet ne, — tos lentos yra nupirktos ir suvežtos kruvinu parapijonių

darbu ir paskirtos Dievo garbei, o čia kunigėlis aukaja jas įveisimui paleistuvystės. O pasišnekėk su juo — geresnio kunigėlio, rodosi, ir ant svieto nerastum; akyse ne kunigėlis, bet angelėlis, o už akių ir patamsy gyvatė tikra. Rastininkas pats yra paleistuvė: su savo žmona persiskyręs, o į valsčiaus namus persikėlęs turi mergas.

Vyrai pasiremdami ant šito, meskite ta biaurybę iš valsčiaus, neleiskite jam apaštalaut; jūg jis neturi tiesos ir vieno kuolo įkasti valsčiaus kieme be vyrų sueigos ir nusprendimo. O tokiam velnio tarno pagelbininkui, kaip kunigas Šaučiūnas, pasakykit pamokslą arba varykit iš savo parapijos kuogreičiausiai lauk, nes už tokius dalykus jis turi but skaudžiai nubautas, o jus užtylėję turėsite atsakymą prieš Dievą už savo brolius, seseris ir vaikus, nes negesinate papiktinimų, kurie išsiplatys ant kiekvieno žingsnio. *Zvirblis iš kanapių.*

Krata ir areštas. *Eriogalos* par. Kauno pav. Pradžioj liepos Eriogalos pristavas su savo pagelbininkais krėtė pas ukininką *Kavaliaucką*. Rado keletą Lietuviškų knygelių avilyj paslėptų. *Kavaliaucką* areštavo ir jis sėdi dabar Kaune kalėjime. Sako, buk apskundę jį, kad knygas lietuviškas skaitas; kiti vėl sako, kad nedori žmonės ikišo jam į avilį knygas ir policiją užvedė. 18 liepos buvo atvažiaję į Eriogalą Kauno pasprokuroris ir žandarą apicieras liudininkų tyrinėti. *Pilypas.*

Iš svetimų šalių.

Anglija. Karė su burais labai užsitęsė, ir Anglija kas kart vis labiau ir labiau pradeda atjausti sunkenybę tos karės su saujale mylinčių tėvynę ir vienybę burų.

Pagal aprokavimą ministerio finansų iki balandžio mėnesio Anglija ant karės padėjo pusantro tustančio milijonų rublių. O kiek dar padės? Laikė baisios kares ties Sevastopoliu du syk mažiau tebuvo išmesta pinigų. Anglija turtingiausioji viešpatystė pritruko jau pinigų. Nebeimandama iš kur juos sugriebti uždeda naujus ant žmonių mokeščius: akčyžių ant cukriaus (o be jo Anglijoj nė vienas pavargėlis neapsieina), žada teip-gi uždėti pošlinas ant akmeninių anglių; žinoma pabranginti jų nebebus galima, nes tada iš kitur už pigesnę prekę atves; todėl bus nuvažintas angliakasių darbininkų uždarbis. Apie tą tuojau dažinojo darbininkai ir pradeda tarties padaryt abelną streiką, tai yra visiems angliakasiams atsisakyti nuo darbo, pakol tik nebus jiems užmokesnis paliktas koks iki šiol buvo.

Angliakasių Anglijoj yra 800 tukstančių; tai ne mažas burelis, bent tris kartus daugiau, negu visų burų, ir teip pat nelengva bus juos

prispausti; nes visi Anglijos darbininkai skaito laikraščius ir knygas, supranta savo reikalus ir nenori duoti save galutinai skriausti.

Ta karė su burais bus puikus pamokslas visoms viešpatystėms: kartais, bespaudžiant ir be persekiojant nekaltus žmones, ir su joms gali teip jau atsitikti, kaip su Anglija.

Sp-as.

Visokios žinios.

Prieš baltakę su kepure! Neseniai Petrapilyj' buvo nepaprasta byla. Vienas išigėręs gudas įėjo į „monopolij“ baltakės nusipirkti ir ar užmiršo, o gal ir tyčioms nenusiėmė kepurės; žinoma, pasidarė didelis triukšmas, vis vien kaip vagį būtų sugavę bevagiant; subėgo policija, tuojau surašė baisų protokolą ir tą gudą padavė į „miravą“.

Gudas išsiblaivęs pamislyjo, kad jam gali but blogą, kodėl jis prieš baltakę su kepure stovėjo ir dėlto pasisamdė advokatą. Ant sudo gudą išteisino. Policija įpykusi padavė bylą į „Sjexdą“; bet ir ten pripažino, kad jis visai nekaltas*): mat prieš baltakę paliepė nusiimt kepurę ministeris finansų, o jis to padaryt neturėjęs tiesos, tas viskas prigulys visai nuo kito ministerio.

Todėl dabar gali kiekvienas be baimės su kepure stovėt prieš baltakę „monopolij“ (? Red.) nės ministeris finansų neturėjo tiesos uždraust.

A-s.

Valdžios užmanymas. Da vėl maskolius valdžia turi didelę rupestį, kaip įtaisyti policiją, kad jos visur būtų pilna ir ji galėtų visur kuogreičiausiai savo nosį ikišti. Todėl ji dabar užmanė (nors dar caras neužtvirtino) panaikinti šimtininkus (*sotnikus*) ir dešimtininkus (*desetnikus*), o į jų vietą pasamdyt kacapus — burliokus kariumenėj' tarnavusius ir patupdyt juos beveik į kiekvieną sodžių, mokėt jiems gerą algą iš pinigų nuo žmonių surinktų. Tada jau starostoms ir staršinams neberekšę policijos reikalus pildyti, viską jau atlikę tie naujieji „stražnikai“. Kart su tuo išmislu bus padidinta alga visiems policijoj' tarnaujantiems.

Sp-as.

Piršlė.

Viena pravoslaviška zokoninkė pradėjo, piršliaudama, valkiotis po Lietuvą. Kaip tik ji išgirdavo, kad koksai jaunas berniukas jieško sau panelės, tuoj keliaudavo pas jį. Nuėjus, ji sakydavos, kad žinanti tokią ir tokią jauną, gražią, turtingą panelę, tik *gudę*...

Zokoninkė, išgirdus, kad Gandrų Kazys rengias apsivesti, atėjo pas jį.

*) Butu geriau nurodžius šaltinį.

Red.

— Aš girdėjau, kad tamsta nori „ženyti“ — užklausė zokoninkė Kazio.

Teisybė — atsakė Kazys.

— Žinau mergaitę — tęsė pirslė, — labai turtingą ir gražią; jeigu ją vestum, gyventum, kaip rojuje.

— Labai gal but — atsakė Kazys; bet tamsta savo gražumu teip mane užkerėjai, kad bučiau laimingiausias ant svieto, jeigu tamstelė už mane išeitum.

Zokoninkė, kaip pašauta, pašoko nuo vietos ir, nieko daugiaus nebekalbėjęs, bėgo namon. Nuo to laiko, sako ji nustojsi piršliaut.

R. Pamušys.

Dėlei kankintinių šelpimo.

Esant ištekliai (apie 700 rub.) kankintinių kasoje reiktų sužinoti, kas iš kankintinių ir kiek pašalpos reikalauja. Tą reikalą turėtų atlikti tie, kuriems prieinamos yra žinios apie kankintinių padėjimą.

Kiti iš kankintinių pats nusiskundžia ir žino kur kreiptis, kiti-gi vėl tyli, ir nežinia, kaip reikia suprast jų tylėjimą.

Dėlto reiktų, kad Tėvynės mylėtojai neužmirštų apie dalį politiškųjų prasikaltėlių, nės tokia pat dalis laukia jų pačių.

„Varpo ir U-ko Red.“

Kankintinių kasa.

Gauta:
10. VIII. buvo kasoje 1471,36 Mk.
J. B. surinko ant „Vienybės mitingo Londonė 2 šil. 2,00 „

iš viso gauta 1473,36 Mk.

Išleista:
P. G. 50 rub. = 108,00 Mk.
J. Č. ketvirtą syk siųsta. 25 rub = 54,00 „
pašto išleidimas 1,00 „
iš viso išleista 163,00 Mk.
pasilieka kasoje 1310,36 Mk.

Rokaičiai, 15 IX. 01.

D. Saunus.

Atsakymai.

Zuikiui ir Voverčiui. „Margi-Margumynai“ taps suanodota. Laukšime tęsimo.

Žmogui „Sunystės valdžios tarnų“ spaudis nesusilgo.

Žagarui. Koresp. apie lenkų išivyrvimą Lietuvoje paliekam kitam sykiui.

Išsiųsta į Ameriką: „Rusijos javų prekystė už pereitus metus“ ir Tabokos galybė — I. „Atsiprašau“ ir „Margumynai“ *Driskiaus*, „Už jurių-marių“ . . . (eilės) *Amerikos Lietuvis*.

Lietuviškos Redakcijoms.

Jau buvo prašyta („Uk.“ N. 12 p. m.) siųsti mums raštus ant vardo mūsų knygyninės **Frl. M. Saunus, Rokaiten per Neukirch Ostpr.** Tuom tarpu ant tokio adreso siūncia savo raštus tik „Lietuva“, „Vienybė“ ir „Lietuvis“. Jeigu ir po šio atsiliepimo kitos redakcijos nesiųs mums savo raštų ant paduoto adreso, tai ir mes joms daugiau nebesiūsime savųjų.

„Varpo“ ir „Uk-o“ Red.